

N AD HOC - Forfaitaire BTW-regeling A
MH/ND/AS
786-2018

Brussel, 27 maart 2018

ADVIES

over

DE FORFAITAIRE BTW-REGELING

Na raadpleging van de betrokken interprofessionele en beroepsorganisaties heeft de algemene vergadering van de Hoge Raad voor de Zelfstandigen en de KMO op 27 maart 2018 op eigen initiatief onderstaand advies uitgebracht.

CONTEXT

De forfaitaire BTW-regeling is een bijzondere belastingregeling voor belastingplichtigen die voldoen aan vier voorwaarden met betrekking tot de sector (dertien betrokken beroepen), de vorm van de onderneming (natuurlijke personen, BVBA, COF, Comm.V.), de aard van de handelingen (maximum 25% facturen¹) en de maximumomzet (750.000 euro exclusief BTW).

Dit systeem, dat aan bepaalde kleine ondernemingen toelaat hun boekhouding in vereenvoudigde vorm te houden, werd door de wetgever ingevoerd door middel van koninklijk besluit nr. 2 van 7 november 1969 met betrekking tot de vaststelling van forfaitaire grondslagen van aanslag voor de belasting over de toegevoegde waarde. Artikel 56, §1 van het BTW-wetboek en artikel III.85 van het Wetboek van economisch recht bepalen respectievelijk dat de Koning “de wijze [regelt] waarop de administratie [...] forfaitaire grondslagen van aanslag vaststelt” en het omzetbedrag bepaalt dat niet mag overschreden worden door de belastingplichtigen die “geen boekhouding [behoeven] te voeren volgens de voorschriften van de artikelen III.83 en III.84”.

Bij BTW-beslissing nr. E.T.130.768 dd. 28.11.2016 heeft de instantie die verantwoordelijk is voor de belasting over de toegevoegde waarde, in casu de Federale Overheidsdienst (FOD) Financiën, besloten de forfaitaire BTW-regeling vanaf 1 januari 2018 op te heffen voor negen beroepen. De kleinhandelaars in wild en gevogelte, de kleinhandelaars in vis, de visventers, de kleinhandelaars in schoeisel, de geneesheren met geneesmiddelendepot, de drogisten, de kleinhandelaars in ijzerwaren en gereedschappen, de kleinhandelaars in tabaksproducten en de kleinhandelaars in boeken kunnen dus geen gebruik meer maken van het forfait inzake BTW. De administratie heeft deze beslissing verdedigd op grond van efficiëntieredenen, aangezien de forfaitaire regelingen zeer weinig toegepast werden door de betrokken belastingplichtigen.

Bovendien kunnen de consumptie-ijsbereiders, de frituurexploitanten, de caféhouders en kleine caféhouders, de slaggers en spekslaggers en de bakkers en brood- en banketbakkers die het geregistreerde kassasysteem (GKS) moeten invoeren dat onder bepaalde voorwaarden wordt toegepast in de horecasector, sinds 1 januari 2017 niet meer genieten van de forfaitaire BTW-regeling².

Kortom, deze recente ontwikkelingen leiden ertoe dat de forfaitaire BTW-regeling momenteel nog betrekking heeft op dertien beroepen. Behalve de vijf hierboven vermelde beroepsgroepen – voor zover zij niet gehouden zijn het GKS in te voeren – gaat het om de herenkappers, de dameskappers, de heren- en dameskappers, de schoenherstellers, de kleinhandelaars in zuivelproducten en melkventers, de kleinhandelaars in levensmiddelen, de foornijveraars, de kleinhandelaars in kranten en tijdschriften, de kleinhandelaars in diverse textiel- en lederwaren en de apothekers.

¹ Wanneer de handelingen geschieden ten bate van een gering aantal belangrijke klanten of betrekking hebben op hoeveelheden van goederen die niet merkbaar hoger zijn dan deze welke gewoonlijk aan particulieren worden geleverd, kan dit maximum van 25% opgetrokken worden naar 40 %.

² BTW-beslissing nr. E.T.131.030 dd. 10.11.2016.

STANDPUNT

Zoals reeds werd weergegeven in zijn advies 663 van 26 mei 2011 over het groenboek over de toekomst van de BTW, meent de Hoge Raad dat specifieke regelingen inzake BTW-verplichtingen voor bepaalde sectoren mogelijk moeten blijven.

A. Behoud van het forfaitaire BTW-stelsel: de keuze laten aan de ondernemingen

De Hoge Raad pleit voor het behoud van het forfaitaire BTW-stelsel. Dit stelsel bestaat sinds de invoering van de belasting over de toegevoegde waarde en wordt tot op heden nog steeds door ongeveer 12.000 belastingplichtigen gebruikt. In de eerste plaats wil het forfaitaire stelsel het mogelijk maken een vereenvoudigde boekhouding te voeren voor elke belastingplichtige die dit aanvraagt en beantwoordt aan de hierboven vermelde voorwaarden. In de huidige context van beperkingen van het forfaitaire BTW-stelsel, zoals beschreven onder het vorige punt, lijkt het belangrijk dit standpunt te bevestigen. Het feit dat de FOD Financiën op grond van zogenaamde efficiëntieredenen deze regelingen afschaft voor niet minder dan negen beroepen doet ontmanteling ervan in de nabije toekomst vrezen.

Het forfaitaire BTW-stelsel kan een meerwaarde zijn voor bepaalde belastingplichtigen, in het bijzonder voor de starters enerzijds en voor degenen die het stelsel reeds een tijd gebruiken anderzijds. De administratieve vereenvoudiging die voortvloeit uit de toepassing van dit stelsel kan de kandidaat-ondernemers immers helpen om zich te lanceren. De forfaitaire coëfficiënten kunnen voor hen dienen als referentie, als een barometer die een juist perspectief geeft op de evaluatie van de prijzen en de te maken winst. Voor de belastingplichtigen die reeds lang gebruik maken van het stelsel lijkt het ook belangrijk de mogelijkheid om gebruik te maken van het forfait te behouden, want de overstap naar het normale BTW-stelsel zou grote administratieve lasten met zich meebrengen.

De Hoge Raad meent dat het belangrijk is de verschillende mogelijkheden waarover de belastingplichtigen beschikken met betrekking tot de boekhouding en de BTW-aangifte niet te beperken. Het is aan elk beroep dat momenteel opgenomen is in de lijst van de beroepen die gebruik mogen maken van het forfait om te beslissen of het verder wenst te genieten van dit stelsel en uiteindelijk moet elke belastingplichtige die beantwoordt aan de voorwaarden zelf kunnen beslissen of hij al dan niet gebruik maakt van dit stelsel.

Daarom betreurt de Hoge Raad de afschaffing van het forfaitaire BTW-stelsel voor de negen hierboven vermelde beroepen sinds 1 januari 2018. Deze eenzijdige beslissing van de overheid ontnemt de betrokken belastingplichtigen dit vereenvoudigd systeem zonder dat er voldoende overleg plaatsvond.

Een belangrijk aantal visventers en kleinhandelaars in vis maakten bijvoorbeeld in het bijzonder gebruik van het forfaitaire BTW-stelsel. Het verdwijnen ervan veroorzaakt extra administratieve lasten, aangezien de aard van dit beroep het moeilijk maakt een volledige boekhouding te voeren. De Hoge Raad wenst dat het forfaitaire stelsel opnieuw zou worden ingevoerd voor de beroepen die werden getroffen door de afschaffing, indien de representatieve beroepsorganisaties dit aanvragen bij de overheid. In het licht van de hierboven uiteengezette voordelen is het voor andere, welbepaalde beroepen ten slotte van belang om de mogelijkheid tot het invoeren van een dergelijk stelsel te behouden.

B. Verhoging van de maximumomzet

Hoewel het volgens de Hoge Raad belangrijk is het forfaitaire stelsel te handhaven, is een status quo toch niet haalbaar. De stijging van de productprijzen heeft immers een rechtstreeks impact op de omzet. De maximumomzet om gebruik te kunnen maken van het forfaitaire BTW-stelsel is bij het koninklijk besluit nr. 2 van 7 november 1969 vastgesteld op 750.000 EUR. Het ongewijzigde drempelbedrag brengt automatisch een toenemende vermindering met zich mee van het aantal belastingplichtigen dat in aanmerking komt voor forfaitaire schikkingen inzake de BTW. Om een duurzame toekomst te verzekeren voor dit systeem is het dus niet alleen wenselijk het bestaan er van te verzekeren, maar ook de maximumomzet te verhogen.

Deze bovengrens, die sinds 2005 niet meer gewijzigd werd, stelt immers een probleem voor een aantal beroepen waarop het forfaitaire BTW-stelsel betrekking heeft. De prijzen van bepaalde producten en de algemene kosten stijgen inderdaad constant, in bepaalde sectoren zelfs ruim boven het gemiddelde inflatieniveau, waardoor progressief een steeds toenemend aantal ondernemingen onvermijdelijk uitgesloten wordt van het forfaitaire stelsel. Zonder dat de omvang van hun middelen of hun winst stijgen, zien deze ondernemingen immers hun omzet jaar na jaar onvermijdelijk stijgen, gezien de prijsstijging van bepaalde producten en de toename van de algemene kosten.

De Hoge Raad meent dat er meerdere argumenten zijn voor een verhoging van deze limiet.

1. Dertien jaar sinds de laatste indexering van de limiet

Sinds 1 januari 2005 mogen de belastingplichtigen die beantwoorden aan de andere voorwaarden van het forfaitaire BTW-stelsel en die er gebruik van wensen te maken, een jaaromzet van 750.000 EUR niet overschrijden. Deze limiet is dus gedurende dertien jaar niet meer geïndexeerd of verhoogd, hoewel de prijzen van producten en de algemene kosten constant verhogen, naar gelang de sector in meerdere of mindere mate. Hierdoor stijgt ook de omzet van de ondernemingen. De verhoging van hun omzet heeft als rechtstreeks gevolg de uitsluiting van een stijgend aantal ondernemingen van het forfaitaire BTW-stelsel.

Meerdere beroepen, in het bijzonder de apothekers, de slaggers en spekslaggers en de kleinhandelaars in kranten en tijdschriften, worden dus geconfronteerd met grote prijsstijgingen, of het nu respectievelijk gaat om bepaalde geneesmiddelen, bepaalde landbouwgrondstoffen of tabakswaaren. De verkoop van de zogenaamde dure geneesmiddelen – waarvan de prijs hoger is dan 500 euro – stijgt duidelijk, meer bepaald omwille van de nieuwe aidsremmers³. De laatste twee jaar is het aandeel van de dure geneesmiddelen in de totaalomzet van de apotheken met 4,5 % gestegen. Op hun beurt waren de tabakswaaren tussen 2004 en 2017 onderhevig aan een prijsstijging die drie maal zo groot was als het gemiddelde.⁴ Tussen 2004 en 2017, ten slotte, is de consumptieprijzen van vlees met 30,8% gestegen, wat hoger ligt dan het gemiddelde inflatiepercentage.

Bovenop een bovengemiddelde prijsstijging komt voor bepaalde sectoren dat zij automatisch een aanzienlijke omzet hebben, door de hoge kost van hun grondstoffen.

³ De prijs van de aidsremmer Genvoya® CNK – 3381456 bedraagt 930,77 €ex. BTW.

⁴ De consumptieprijnsindex steeg met 28,6% in deze periode, tegenover een stijging van 77,4% wat betreft de tabakswaaren (gegevens Statbel).

2. Voorstellen van de Europese Commissie

Op 18 januari laatstleden heeft de Europese Commissie nieuwe vereenvoudigingsregels voorgesteld, met name om de conformiteitskosten inzake BTW te verminderen voor de kleine ondernemingen.

De Commissie stelt onder meer voor dat “alle kleine ondernemingen die binnen de EU een jaaromzet kleiner of gelijk aan 2 miljoen euro behalen, aanspraak zouden kunnen maken op vereenvoudigingsmaatregelen inzake de BTW-verplichtingen”. De Commissie preciseert ook dat deze verplichtingen verband houden met de “identificatie, de facturatie, de boekhouding of de aangiftes”. De Europese Unie definieert een kleine onderneming als een onderneming die minder dan 50 personen tewerkstelt en die een omzet of balans van niet meer dan 10 miljoen euro behaalt. Dit ligt zeer dicht bij de Belgische definitie van een kmo. Ook al lijkt het bedrag dat door de Europese Commissie wordt voorgesteld te hoog, dit neemt niet weg dat de algemene geest van dit voorstel in de goede richting gaat en dat er een omzetting van moet worden gemaakt die aangepast is aan de Belgische context.

De Hoge Raad meent dus dat dit voorstel tot vereenvoudiging verbonden aan de verplichtingen inzake BTW voor de kleine ondernemingen in de richting gaat van een verderzetting, en dus een versterking, van het forfaitaire BTW-stelsel.

Conclusie: een verhoging van het drempelbedrag dringt zich op

Aangezien het forfaitaire BTW-stelsel betrekking heeft op sectoren die zich in sterk verschillende situaties bevinden, stelt de Hoge Raad voor het indexcijfer van de consumptieprijzen te gebruiken als basis voor de indexering van de maximumomzet. Indien men het indexcijfer van februari 2018 toepast, zijnde een verhoging van 30,01% sinds 2004, verkrijgt men een indexering ten belope van 975.075 euro. Een geïndexeerd, afgerond bedrag van 1 miljoen euro zou redelijk zijn.

Zoals bepaald door artikel III.85 van het Wetboek van Economisch recht komt het de Koning toe de maximumomzet te bepalen voor “de natuurlijke personen die koopman zijn, de vennootschappen onder firma en de gewone commanditaire vennootschappen [die] geen boekhouding [behoeven] te voeren volgens de voorschriften van de artikelen III.83 en III.84”. Bijgevolg vraagt de Hoge Raad dat artikel 1, §1 van het koninklijk besluit nr. 2 van 7 november 1969 met betrekking tot de vaststelling van forfaitaire grondslagen van aanslag voor de belasting over de toegevoegde waarde op de volgende wijze gewijzigd zou worden:

“een jaaromzet hebben die niet meer bedraagt dan 1.000.000 EUR, exclusief belasting over de toegevoegde waarde.”

Om te vermijden dat er zich binnen enkele jaren een gelijkaardig probleem voordoet, wordt er bovendien voorgesteld een bepaling betreffende de automatische indexering van de maximumomzet in te voegen in koninklijk besluit nr. 2 van 7 november 1969.

Ten slotte zou een indexering van de maximumomzet er *de facto* op neerkomen dat meer ondernemingen de mogelijkheid krijgen om te genieten van een vereenvoudiging inzake BTW, want dat is wat het forfaitaire BTW-stelsel is. Op dit vlak staat overigens het volgende vermeld in de laatste algemene beleidsnota van de Minister van Financiën: “Sinds het begin van deze legislatuur is de administratieve vereenvoudiging inzake BTW een belangrijke pijler van mijn beleid.”

C. Meer overleg met de representatieve beroepsorganisaties

Zoals gepreciseerd in artikel 1 van het koninklijk besluit nr. 2 van 7 november 1969 worden “forfaitaire grondslagen van aanslag [...], door de administratie belast met de belasting over de toegevoegde waarde per bedrijfssector vastgesteld, na overleg met de betrokken bedrijfspgroeperingen”. Volgens artikel 56, §1 van het BTW-wetboek komt het toe aan de Koning de wijze te regelen waarop de administratie, na overleg met de betrokken bedrijfspgroeperingen, indien mogelijk forfaitaire grondslagen van aanslag vaststelt.

Uit de raadpleging van de vertegenwoordigers van de beroepen waarop het forfaitaire stelsel betrekking heeft, blijkt dat er bij het bepalen van de voornoemde forfaitaire grondslagen in bepaalde gevallen door de administratie te weinig rekening gehouden wordt met hun voorstellen. Hoewel het bepalen van de forfaitaire grondslagen voor bepaalde sectoren geen problemen schijnt te stellen, overschatten de forfaitaire coëfficiënten voor andere sectoren de werkelijkheid in ruime mate en maken het forfait op die manier weinig aantrekkelijk en zelfs achterhaald. Er zijn dan ook minder en minder belastingplichtigen die het forfaitaire stelsel toepassen, wat de uitholling, die veroorzaakt wordt door de onder het vorige punt omschreven stijging van de omzetten, nog versterkt. De administratie gebruikt dan het argument van een geringer gebruik van het forfaitaire stelsel om het op te heffen voor een reeks beroepen. Deze restrictieve interpretatie leidt tot een vicieuze cirkel.

In de laatste algemene beleidsnota van de Minister van Financiën wordt bovendien gepleit voor overleg tussen de belastingadministratie, de zelfstandigen en de kmo's. Zo impliceert het pilootproject inzake horizontaal toezicht (programma *Co-operative Tax Compliance*), dat in een nabije toekomst van toepassing zou moeten zijn op de kmo's, een nauwe samenwerking tussen de fiscus en de ondernemingen, die een akkoord sluiten. Deze aanpak berust op wederzijds vertrouwen tussen de onderneming en de fiscus. Meer overleg tijdens de uitwerking van de forfaitaire grondslagen van aanslag zou dus bijzonder stroken met de nieuwe tendens die toegepast wordt op fiscaal vlak.

BESLUIT

De Hoge Raad is voorstander van het behoud van het forfaitaire BTW-stelsel voor de dertien beroepen waarop het momenteel betrekking heeft. Hij pleit ook voor de herinvoering van dit stelsel voor bepaalde beroepen indien de representatieve beroepsorganisaties dit vragen.

Bovendien vraagt de Hoge Raad dat het koninklijk besluit nr. 2 van 7 november 1969 met betrekking tot de vaststelling van forfaitaire grondslagen van aanslag voor de belasting over de toegevoegde waarde gewijzigd zou worden, opdat de maximumomzet om te kunnen genieten van een forfaitair belastingstelsel op 1 miljoen EUR gebracht zou worden. Om te vermijden dat er zich in de toekomst opnieuw een gelijkaardig probleem voordoet, wordt er bovendien voorgesteld een bepaling betreffende de automatische indexering van de maximumomzet toe te voegen.

Ten slotte vraagt de Hoge Raad de Minister van Financiën er over te waken dat de administratie die belast is met de uitvoering van de belasting over de toegevoegde waarde het initiatief neemt om contact op te nemen met de representatieve beroepsorganisaties en in voorkomend geval beter rekening te houden met hun voorstellen bij het vaststellen van de forfaitaire grondslagen van aanslag.